

ĐIỂM NỔI BẬT CỦA ĐỀ NGHỊ XÂY DỰNG DỰ ÁN LUẬT THUẾ TIÊU THỤ ĐẶC BIỆT SỬA ĐỔI

MAI PHƯƠNG

Nhằm đáp ứng tình hình thực tiễn và đảm bảo sự phù hợp với xu hướng cải cách thuế tiêu thụ đặc biệt (TTĐB) của các nước, hiện nay Bộ Tài chính đang xây dựng dự án Luật Thuế TTĐB sửa đổi (**Dự án**). Dự án đang trong giai đoạn xây dựng đề nghị, do đó các nội dung mới chỉ dừng lại ở các đề xuất về chính sách và đối tượng dự kiến mà chưa có các quy định về biện pháp cụ thể (ví dụ, mức thuế suất). Tuy nhiên, với tầm quan trọng và mức độ tác động của các quy định liên quan đến thuế TTĐB đối với hoạt động sản xuất kinh doanh, các doanh nghiệp cần cập nhật thông tin liên quan đến quá trình xây dựng Dự án để có kế hoạch kinh doanh phù hợp. Trong Bản tin pháp luật tháng này, NHQuang&Cộng sự xin giới thiệu một số nội dung đáng chú ý của Dự thảo liên quan thuế TTĐB có khả năng ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp để Quý Khách hàng có được cái nhìn tổng quan về văn bản này.

Mở rộng cơ sở tính thuế (bổ sung đối tượng chịu thuế và áp dụng thuế suất phù hợp)

Các đối tượng dự kiến được nghiên cứu bổ sung áp dụng thuế TTĐB là các sản phẩm, dịch vụ không có lợi cho sức khỏe, môi trường và dịch vụ cần hạn chế sử dụng theo chủ trương của Đảng, Nhà nước, bao gồm:

(i) **Đồ uống có đường:** Việc bổ sung đồ uống có đường vào đối tượng chịu thuế TTĐB được thực hiện dựa trên quy định tại Chiến lược dinh dưỡng Quốc gia giai đoạn 2021 - 2030 và tầm nhìn đến năm 2045 và Kế hoạch quốc gia phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần giai đoạn 2022 - 2025. Ngoài ra, việc áp thuế cũng phù hợp với khuyến nghị của WHO tới Chính phủ các nước về việc đánh thuế vào đồ uống có đường để định hướng tiêu dùng, khuyến khích người dân tiếp cận thực phẩm lành mạnh và thực tiễn áp thuế tại các quốc gia nói chung cũng như trong khu vực ASEAN nói riêng (đến 2021 có ít nhất 50 quốc gia áp thuế TTĐB đối với đồ uống có đường; trong đó 06/10 nước ASEAN đã thu thuế TTĐB đối với mặt hàng này).

(ii) **Thức uống đại mạch và nước giải khát không cồn:**

Đối với nước giải khát không cồn, mặc dù đã được tách cồn khi lên men và bổ sung hương tự nhiên, thức uống này có quy trình sản xuất và nguyên liệu sản xuất tương tự như bia - một mặt hàng thuộc đối tượng chịu thuế TTĐB. Đối với thức uống đại mạch, bên cạnh sự tương đồng về quy trình sản xuất và nguyên liệu, loại đồ uống này giữ cả hình thức bề ngoài và mùi vị đặc trưng của bia. Do vậy, Bộ Tài chính cho rằng cần thiết phải quy định rõ để định hướng tiêu dùng đối với mặt hàng này.

(iii) **Thuốc lá mới (ví dụ thuốc lá điện tử, thuốc lá nung nóng và shisha) và thiết bị, bộ phận, dung dịch của thuốc lá mới:** Theo WHO, Bộ Y tế và các tổ chức bảo vệ sức khỏe, thuốc lá điện tử, thuốc lá nung nóng và shisha đều có chứa các thành phần độc hại gây hại cho người hút trực tiếp và người xung quanh như thuốc lá truyền thống, từ đó cũng là một hình thức tiêu thụ thuốc lá. Xuất phát từ điểm này, WHO đã khuyến nghị các quốc gia (i) cấm thuốc lá điện tử hoặc (ii) có biện pháp kiểm soát các mặt hàng này bằng cách áp thuế như đối với thuốc lá thông thường để đảm bảo tăng giá bán và giảm nhu cầu sử dụng, từ đó bảo vệ sức khỏe cộng đồng. Đề xuất trên cũng dựa trên thực tiễn áp thuế đối với mặt hàng này khi có hơn 70 quốc gia thu thuế TTĐB đối với thuốc lá điện tử và hơn 60 quốc gia thu thuế TTĐB đối với thuốc lá nung nóng.

(iii) **Trò chơi điện tử trên mạng (game online)** được coi là mặt hàng có doanh thu lớn, mức lợi nhuận cao so với các loại hình kinh doanh khác, thu hút mọi độ tuổi tầng lớp dân cư, đặc biệt là giới trẻ tham gia. Do vậy, Bộ Tài chính hiện đang nghiên cứu bổ sung vào đối tượng chịu thuế TTĐB để định hướng tiêu dùng.

Điều chỉnh mức thuế suất thuế TTĐB đối với một số mặt hàng có hại cho sức khỏe, một số mặt hàng nhằm góp phần bảo vệ môi trường

Thứ nhất, tăng thuế TTĐB đối với một số mặt hàng có hại cho sức khỏe (thuốc lá, rượu, bia): Theo Chiến lược cải cách hệ thống thuế đến năm 2030, trong đó đối với thuế TTĐB, cần "xây dựng lộ trình điều chỉnh tăng thuế đối với các mặt hàng thuốc lá, bia, rượu để hạn chế sản xuất, tiêu dùng và thực hiện các cam kết quốc tế; rà soát điều chỉnh mức thuế tiêu thụ đặc biệt một số mặt hàng để phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội giai đoạn 2021 - 2030". Theo đó, mặc dù các mặt hàng này đã được tăng thuế suất thuế TTĐB gần đây theo lộ trình, tỷ lệ tiêu thụ thuốc lá, rượu, bia ở Việt Nam vẫn ở mức cao. Như vậy, lộ trình tăng thuế TTĐB trong thời gian vừa qua vẫn chưa đạt mục tiêu giảm mức sử dụng như đã đề ra và việc sử dụng các mặt hàng này cần được tiếp tục kiểm soát hơn nữa. Ngoài ra, tỷ lệ thuế TTĐB đối với thuốc lá, rượu, bia trên giá bán lẻ của Việt Nam còn ở mức thấp so khuyến nghị từ WHO và tỷ lệ áp dụng tại các quốc gia khác. Hiện nay, tỷ lệ thuế với thuốc lá trên giá bán lẻ tại Việt Nam là khoảng 38,85%. Trong khi đó, WHO khuyến nghị tỷ lệ thuế trên giá bán lẻ của thuốc lá nên đạt tối thiểu 75%, tỷ lệ này tại một số nước trong khu vực cũng tương đối cao, với Brunei là 81%, Thái Lan là 70%, và Singapore là 69%,... Đối với rượu, bia, hiện mức thuế tại Việt Nam chỉ chiếm khoảng 30% giá bán lẻ, trong khi ở nhiều nước tỷ lệ thuế chiếm từ 40-85% giá bán lẻ.

Thứ hai, điều chỉnh mức thuế suất thuế TTĐB đối với một số mặt hàng thân thiện với môi trường và khắc phục bất cập phát sinh trong thực tế: Quy định về thuế TTĐB hiện nay đang khuyến khích người tiêu dùng sử dụng các loại ô tô chạy bằng xăng kết hợp năng lượng điện, năng lượng sinh học (trong đó tỷ trọng xăng sử dụng không quá 70% số năng lượng sử dụng) bằng cách áp dụng thuế suất cho mặt hàng này bằng 70% mức thuế suất áp dụng cho xe cùng loại. Bên cạnh loại xe chạy xăng kết hợp năng lượng điện, năng lượng sinh học, Bộ Tài chính cho rằng cần bổ sung chính sách ưu đãi thuế với các loại xe sử dụng khí thiên nhiên để khuyến khích sản xuất, sử dụng mặt hàng này.

Với những đề xuất sửa đổi Luật TTĐB, thực tế ghi nhận nhiều ý kiến trái chiều liên quan đến việc mở rộng cơ sở tính thuế đối với các mặt hàng được đề xuất. Đơn cử, đối với đồ uống có đường, bên cạnh nhiều ý kiến ủng hộ việc đánh thuế trên cơ sở đây là biện pháp để định hướng tiêu dùng, giảm tỷ lệ béo phì và các bệnh không lây nhiễm, cũng có quan điểm cho rằng việc đánh thuế TTĐB khi chưa có định nghĩa cụ thể về đồ uống có đường có thể dẫn đến việc nhiều thực phẩm khác như sữa, thực phẩm đặc biệt cho trẻ em, phụ nữ có thai... cũng có thể thuộc đối tượng đánh thuế. Tương tự, đối với các loại thuốc lá mới, pháp luật chưa quy định khái niệm về các sản phẩm nicotine và thuốc lá mới. Các mặt hàng này là sản phẩm chưa được lưu hành và chưa rõ ràng về cơ chế để quản lý, do đó việc áp thuế TTĐB lên các loại thuốc lá mới có thể gây cách hiểu là sản phẩm này sẽ được phép lưu hành tại Việt Nam. Đối với trò chơi điện tử trên mạng, việc đánh thuế chưa chắc có tác dụng định hướng được tiêu dùng vì người chơi có thể không lựa chọn các trò chơi được cấp phép tại Việt Nam (bị áp thuế) mà chọn các trò chơi từ các khu vực khác với mức phí rẻ hơn và không được kiểm duyệt nội dung. Như đã đề cập ở trên, Dự án vẫn đang trong giai đoạn xây dựng, vì vậy, doanh nghiệp cần tiếp tục cập nhật các quy định của Dự án để sớm tiếp cận được với các thay đổi chính sách mới.